III этап XXVIII Рэспубліканскай алімпіяды школьнікаў
па беларускай мове і літаратуры

Комплексная работа па беларускай мове і літаратуры

ДАВЕДКІ

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы	4	5	5	6	5	5	6	9	2	9	56

11 клас

Варыянт 1

Заданне 1

1) ***Падарожнік*** – 1) вандроўнік; 2) трыпутнік; ***подорожник*** – прыдарожная трава.
2) ***Твар*** – пярэдняя частка галавы чалавека, аблічча; ***тварь*** – 1) усякая жывая істота; 2) дрэнны, подлы чалавек.
3) ***Вядомы*** – 1)пра якога ведаюць, славуты; 2) які ідзе пад чыёй-н. камандай; ***ведóмый*** – які ідзе пад чыёй-н. камандай.
Гэтая з`ява называецца ***м і ж м о ў н а й   а м а н і м і я й .***

Заданне 2

КАМЕНТАРЫЙ: 1 бал за кожную правільна вызначаную групу. (*Прымаюцца іншыя варыянты аб'яднання пар слоў у групы, калі яны лагічна абгрунтаваны.*)

Сінонімы: вязнуць – грузнуць, дзейсны – эфектыўны;
антонімы: зблізіць – аддаліць, натуральны – штучны;
паронімы: рэгрэс – рэгрэсія.

Заданне 3

Усе словы з малой літары	1-е слова з вялікай літары	2-е слова з вялікай літары	Усе словы з вялікай літары
знакі задыяка не давядзі госпадзі паўночная шырата	Афрыканскі кантынент Дзень бібліятэк Сонечная сістэма	зімовая Алімпіяда служыцелі Феміды	День Канстытуцыі Каралеўства Нарвегія

Заданне 4

Галаву прыхінуць – прытуліцца, знайсці прыстанішча.

Прыкладныя варыянты адказаў на другую частку задання:

Часта не было дзе галаву прыхінуць у паходзе.
Галаву прыхінуць у сваім доме – памкненне кожнага чалавека.
З-за доўгіх пераходаў не атрымлівалася галаву прыхінуць;
Я папрасіўся ў хату галаву прыхінуць на ноч.
Салдат меў гарачае жаданне галаву прыхінуць для адпачынку.

Заданне 5

Сказ	Граматычная прыналежнасць
1) *Людзі дапамогуць, **толькі** сам рук не апускай.*	Злучнік (умоўны)
2) *На двары яшчэ **толькі** развіднелася.*	Прыслоўе.
3) *Чаго там **толькі** не было!*	Часціца (узмацняльная).
4) ***Толькі** я лягу і вочы закрыю, бачу я вас прад сабою.*	Злучнік (часавы).
5) *У вагоне было ўсяго **толькі** некалькі чалавек.*	Часціца (вылучальна-абмежавальная).

Заданне 6

1) *`агароджанае месца ў свірне, клеці для захавання збожжа, мукі`* (***засек***) – *`штучнае ўмацаванне для ссечаных дрэў, звернутых верхавінамі ў бок непрыяцеля`* (***засека***);

2) *`большы ў тры разы`* (***патроены***) – *`які складаецца з трох частак, трайны`* (***патройны***);

3) *`набірацца розуму, станавіцца разумнейшым`* (***разумнець***) – *`паступаць па-свойму, пускацца ў абстрактныя непатрэбныя разважанні`* (***разумнічаць***).

4) *`месца, дзе вырошчваюць маладыя расліны для высадкі ў грунт`* (***расаднік***) – *`крыніца з'яўлення, размнажэння, распаўсюджання чаго-небудзь`* (***рассаднік***);

5) *`які з'яўляецца ўзорам, мадэллю для чаго-небудзь; стандартны`* (***тыпавы***) – *`які часта сустракаецца, звычайны`* (***тыповы***).

Заданне 7

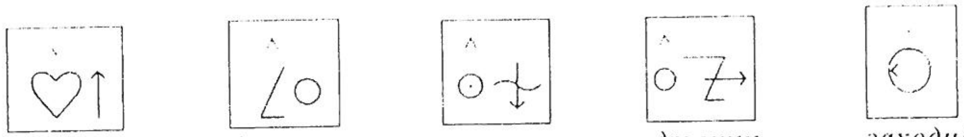

вясёлы *дыхаць* *плакаць* *дзьмуць* *заходні*

Паўнавартаснай агульназразумелай мовай сімвалічнае пісьмо стаць не можа, таму што ў яго аснове знакавая сістэма, якую так жа неабходна запамінаць, як словы ***дыхаць, вясёлы*** і інш.

Сімвалічнае пісьмо складаецца са знакаў, для якіх сувязь паміж сімвалам і азначаемым усталёўваецца па дамоўленасці. Гэтым яно падобнае на іншую сістэму, якая складаецца са знакаў. Напрыклад, дарожныя знакі: для таго, каб атрымаць правы, даводзіцца здаваць іспыты і на веды гэтых знакаў). І яшчэ: калі б гэтая сістэма была ўніверсальная, то можна было б адразу ўсё прачытаць і запісаць і не марнаваць час на рашэнне задачы.

Заданне 8

ПРАВІЛЬНЫЯ АДКАЗЫ:
Янка Купала / Іван Луцэвіч / радок з твора
Якуб Колас / "Новая зямля" / паэма
Драма / Іван Луцэвіч / "Раскіданае гняздо"

Заданне 9

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: ***кульмінацыя***.).
АБГРУНТАВАННЕ: Элемент сюжэтна-кампазіцыйнай будовы твора; усе іншыя тэрміны абазначаюць мастацкія сістэмы або жанры

Заданне 10

ПРАВІЛЬНЫЯ АДКАЗЫ:
– Смутак, смутку, смутнай, Зззяючы , магутных.
– "Родныя вобразы".
– Якуб Колас – Канстанцін (Міхайлавіч) Міцкевіч.
– 1882.